

Agata Olenderek

Muzeum Niepodległości w Warszawie

Wrześniowe Śniadanie Prasowe w Muzeum Niepodległości

W dniu 15 września 2023 roku o godzinie 10.00 odbyło się Śniadanie Prasowe w głównej siedzibie Muzeum Niepodległości, Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów. Było to kolejne spotkanie z dziennikarzami, promujące działalność Muzeum.

Spotkanie rozpoczęła dr Beata Michalec, zastępca dyrektora ds. programowych, która serdecznie powitała zebranych gości, w tym liczne grono dziennikarzy. Przedstawiła również podstawowe informacje o planowanych uroczystych obchodach rocznicy Września 1939 w Muzeum Niepodległości, które były promowane wcześniej w mediach krótką informacją prasową: „Wystawy i koncert, Festiwal Nauki i Ogólnopolska Konferencja Naukowa, obchody 130. rocznicy urodzin Prezydenta Stefana Starzyńskiego i archeologiczne poszukiwania relikwów starej Warszawy. Historia najśłynniejszej broni Powstania Warszawskiego i bransoletka z nieśmiertelnika. To wszystko podczas obchodów Września 1939 roku”.

Następnie głos zabrał Aleksander Ferens, Burmistrz Dzielnicy Śródmieście, który opowiedział o dwóch wspólnych przedsięwzięciach Muzeum Niepodległości i Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy podczas wrześniowych obchodów. Był to koncert oraz wystawa plenerowa.

Koncert odbył się w niedzielę 17 września o godzinie 16.00 i nosił nazwę *Muzyczne Twarze Niepodległości*. Tytuł nie był przypadkowy, bowiem nawiązywał do publikacji, która ukazała się kilka lat temu *Sto lat muzycznej emigracji. Kompozytorzy polscy za granicą*

(1918–2018). Najbardziej oczekiwaną częścią wydarzenia był koncert muzyczny w wykonaniu wybitnego polskiego zespołu kameralnego Atom String Quartet. Grupa powstała w 2010 roku, zaś wykonywane przez nią utwory stanowią interesujące połączenie muzyki klasycznego kwartetu smyczkowego z improwizacjami inspirowanymi polskim folklorem i muzyką współczesną. Podczas występu muzycy przypomnieli zebranej licznie publiczności utwory wybitnych polskich kompozytorów tworzących na emigracji, począwszy od Fryderyka Chopina, Ignacego Jana Paderewskiego, Andrzeja Panufnika po Krzysztofa Komedę i Michała Urbaniaka. Koncert został podzielony na dwie części. W przerwie pomiędzy nimi odbyła się ciekawa rozmowa dwojga muzykologów. Beata Bolesławska-Lewandowska i Mariusz Gradowski przedstawili w syntetyczny sposób interesujące losy wybranych polskich kompozytorów emigracyjnych.

Po zakończeniu koncertu odbył się wernisaż wystawy grafik będących portretami polskich kompozytorów ze wspomnianej już wcześniej książki *Sto lat muzycznej emigracji. Kompozytorzy polscy za granicą (1918–2018)*. Publikację wydała Fundacja MEAKULTURA na stulecie Niepodległości Polski. Autorem grafik jest wybitny polski artysta Max Skorwider. Ukończył on ASP w Poznaniu i jest profesorem Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, gdzie kieruje Pracownią Komiksu i Powieści Graficznej na Wydziale Grafiki.

Drugim wspólnym wydarzeniem Muzeum Niepodległości i Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy był wernisaż wystawy plenerowej otwartej 15 września. Nosila on tytuł „80 lat Błyskawicy. Niezwykła historia niezwykłych ludzi”. Jej tematem była najsłynniejsza broń Powstania Warszawskiego, czyli pistolet maszynowy „Błyskawica” oraz losy jego twórców. Produkowali go bardzo odważni polscy inżynierowie i rzemieślnicy, którzy z narażeniem życia wytwarzali tę broń seryjnie, w warunkach pełnej konspiracji.

W drugiej części Śniadania Prasowego dr Beata Michalec przedstawiła kolejne punkty obchodów Września 1939 roku w Muzeum Niepodległości. 15 października w Muzeum Więzienia Pawiak odbyła się prezentacja niezwyklej pamiątki, której właścicielką była Zofia Arcimowicz. Walczyła ona jako łączniczka Armii Krajowej w Powstaniu Warszawskim, potem trafiła do więzienia na Pawiaku. W stalagu 344 Lamsdorf z jej nieśmiertelnika powstała bransoletka, która jest obecnie cennym obiektem muzealnym w Muzeum Jeńców

Wojennych w Łambinowicach. Częścią tego wydarzenia była również prezentacja wystawy czasowej „Koniec i początek. Powstańcy warszawscy w niewoli niemieckiej”.

Ściśle do wydarzeń Września 1939 roku nawiązywała wystawa „A jednak wojna...”, której wernisaż odbył się 20 września o godzinie 12.00 w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Była to prezentacja plakatów i obwieszczeń pochodzących ze zbiorów Muzeum Niepodległości o tematyce dotyczącej Września 1939 roku. Były wśród nich plakaty promujące zbiórkę na obronę przeciwlotniczą, obwieszczenia mobilizacyjne, słynne grafiki *Wara, Poland First to Fight* czy *Wrzesień 1939* Wojciecha Fangora. Akcent końcowy stanowiło obwieszczenie o kapitulacji stolicy. Zaprezentowano też plakat Bogdana Wróblewskiego w wersji artystycznej ukazujący IV rozbiór Polski.

Wrześniowe obchody miały też swój ciekawy akcent archeologiczny. W ramach Festiwalu Nauki odbył się w dniu 16 września *Wieczór z archeologią*. Spotkanie prowadził dr Jacek Konik, kustosz z Działu Historii i Badań Naukowych Muzeum Niepodległości, który zaprezentował wyniki swoich badań archeologicznych. W latach 2021–2022 był kierownikiem wykopalisk na terenie getta warszawskiego. O swoich tegorocznych badaniach archeologicznych opowiedział Michał Grabowski, kierujący wykopaliskami na terenie Pałacu Saskiego. Obaj opowiadali przede wszystkim o nowoczesnych badaniach archeologicznych reliktywów Warszawy XIX i XX wieku. Wiesław Małkowski pokazał metody badań nieinwazyjnych, dzięki którym można precyzyjniej prowadzić prace archeologiczne.

Ważnym motywem tegorocznych obchodów Września 1939 roku była 130. rocznica urodzin prezydenta Stefana Starzyńskiego. 20 września, w ramach Festiwalu Nauki, odbył się *Wieczór ze Starzyńskim*, podczas którego dr Beata Michalec, autorka publikacji *Stefan Starzyński – gospodarz stolicy w latach 1934–1939* przedstawiła w swoim wykładzie prezydenta jako wielkiego reformatora, zmieniającego oblicze przedwojennej Warszawy. Otaczał się wybitnymi fachowcami, doprowadził do opracowania 4-letniego planu rozwoju gospodarczego m.st. Warszawy na lata 1938–1942. Rzucił hasło: „Warszawa frontem do Wisły”, organizował i wspierał konkurs „Warszawa w kwiatkach”. Za czasów Starzyńskiego miała miejsce budowa ponad 100 tys. mieszkań z infrastrukturą, 30 gmachów szkolnych i modernizacja siedmiu szpitali.

Na zakończenie Śniadania Prasowego dr Beata Michalec omówiła wydarzenie kończące obchody Września 1939 w Muzeum Niepodległości, czyli Ogólnopolską Interdyscyplinarną Konferencję Naukową „Dziś widzę wielką Warszawę”. Stanowiła ona bardzo ważną część uroczystych obchodów 130. rocznicy urodzin Prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego. Przedstawione referaty ukazały stan badań dotyczący zagadnienia rozwoju XIX- i XX-wiecznej Warszawy, ze szczególnym uwzględnieniem prezydentury Stefana Starzyńskiego.

Agata Olenderek